

Tananyag és minimum követelmény
TÖRTÉNELEM
12. évfolyam

I. HIDEGHÁBORÚS KONFLIKTUSOK ÉS A KÉTPOLÚSÚ VILÁG

1. Háborús együttműködésből békés szembenállás
2. A hidegháború kibontakozása
3. A párizsi béke és a német kérdés
4. A szovjet tömb kialakulása és jellemzői
5. A gyarmati rendszer felbomlása
6. A hidegháború és az enyhülés kezdete

Fogalmak, adatok

Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), superhatalom, vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), berlini fal, harmadik világ, el nem kötelezettek mozgalma.

Személyek:

Kronológia: 1945 (az ENSZ létrejötte), 1947 (a Truman-elv, a Kominform állásfoglalása, a párizsi béke, India függetlensége), 1948 („a fordulat éve”, Izrael létrejötte), 1949 (az NSZK, az NDK, a NATO, a KGST, a Kínai Népköztársaság létrejötte, a szovjet atombomba), 1956 (az SZKP XX. kongresszusa, a szuezi válság,), 1957 (a Római Szerződések), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1962 (a kubai rakétaválság), 1964–1973 (a vietnami háború), 1967 (a „hatnapos háború Mao Ce-tung, Truman, Adenauer, Hruscsov, Kennedy, Brezsnyev, *Topográfia:* NSZK, NDK, Izrael, Kuba, Korea, Vietnam.”).

II. MAGYARORSZÁG 1945-1956 KÖZÖTT

7. A háború után kiszolgáltatott ország
8. Út a diktatúra felé
9. A párizsi béke és a diktatúra előkészítése
10. A Rákosi-korszak
11. Rákosi gazdaságpolitikája és felemás leváltása
12. Az „új szakasz” politikájától a forradalomig
13. Az 1956-os forradalom és szabadságharc

Fogalmak, adatok

Fogalmak: Szövetséges Ellenőrző Bizottság, Független Kisgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, háborús bűnös, népbíróság, kitelepítés, lakosságcsere, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), kulák, beszolgáltatás, földosztás, internálás, osztályharc, ÁVH, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP).

Személyek: Mindszenty József, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Kéthly Anna, Esterházy János, Rákosi Mátyás, Márton Áron, Kádár János, Nagy Imre, Rajk László, Maléter Pál, Bibó István.

Topográfia: Magyar Népköztársaság, Recsk, Hortobágy, Sztálinváros (Dunaújváros).

Kronológia: 1947. február 10. (a párizsi béke), 1948 (a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása, a nyílt kommunista diktatúra kezdete), 1949 (az új alkotmány, a Rajk-per) 1953–55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956 (Rajk László és társainak újratemetése), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (általános szovjet támadás indul Magyarország ellen).

III. A KÉT VILÁGRENSZER VERSENGÉSE, A SZOVJET TÖMB FELBOMLÁSA

14. Szembenállás, de enyhülés
15. A nyugati demokráciák és a szovjet tömb az enyhülés éveiben
16. Eszmék, kultúra, tudomány és életmód az enyhülés időszakában
17. A „kis hidegháború” és a szovjet rendszer válsága
18. A kétpólusú világrend megszűnése
Fogalmak: vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), Európai Unió, berlini fal, szociális piacgazdaság, ökumené, harmadik világ, enyhülési politika, olajválság, iszlám fundamentalizmus. Személyek: Brezsnyev, Willy Brandt, Reagan, Thatcher, Gorbacsov, G. Bush, Kohl, II. János Pál. Topográfia: 1968 (a prágai tavasz, a Brezsnyev-doktrína), 1975 (a Helsinki Értekezlet), 1989 (a kelet-közép-európai rendszerváltások, a berlini fal lebontása), 1991 (a Szovjetunió szétesése, a délszláv válság és az Öböl-háború kirobbanása).

IV. A KÁDÁR-KORSZAK

19. Megtorlás és konszolidáció
20. A „legvidámabb barakk” kiépülése a hatvanas években
21. A hanyatlás kezdete a hetvenes években
22. Életszínvonal és mindennapok. A szellemi élet és sport
23. A szocialista rendszer válsága a nyolcvanas években
24. A rendszerváltoztatás Magyarországon
A rendszerváltoztatás a korabeli sajtó tükrében (forrásfeldolgozó óra)
25. Népesedési viszonyok és társadalmi változások a szocialista Magyarországon
26. Nemzetiségek és etnikumok Magyarországon. Magyarok a határon túl

Fogalmak, adatok

Fogalmak: Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), amnesztia, új gazdasági mechanizmus, háztáji, második gazdaság, „három T”, KISZ, ellenzéki mozgalmak, szamizdat, lakiteleki találkozó, Ellenzéki Kerekasztal, reformszocializmus, MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZMP, FKgP, KDMP, MSZP, többpártrendszer, pluralizmus, jogállam, Nemzeti Kerekasztal.

Személyek: Kádár János, Nagy Imre, Aczél György, Pozsgay Imre, Tőkés László, Antall József, Göncz Árpád.

Topográfia: Magyar Népköztársaság.

Kronológia: 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (a kádári konszolidáció lezárulta), 1968 (az új gazdasági mechanizmus érvénybe lépése), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1989. október 23. (a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (a szovjet csapatok kivonása Magyarországról).

V. AZ EGYSÉGESÜLŐ EURÓPA, A GLOBALIZÁCIÓ KITERJEDÉSE

27. Az Európai Unió kialakulása és felépítése
28. Információs és technikai forradalom –globális világgazdaság
29. A fenntarthatóság és a globalizáció kérdései
30. Az új világrend és gondjai
31. Napjaink média által befolyásolt világa és a tömegkultúra

Fogalmak, adatok

Fogalmak: globalizáció, terrorizmus, adósságspirál, fogyasztói társadalom, globális felmelegedés, ökológiai katasztrófa, fenntarthatóság, környezetvédelem, fiatalodó és öregedő társadalom, migráció, foglalkozási szerkezet, agglomeráció, diszkrimináció, szegregáció, integráció.

Személyek:

Topográfia: az EU tagállamai.

Kronológia: 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 2001 (terrortámadás az USA ellen), 2004 (tíz új tagállam).

VI. A DEMOKRATIKUS VISZONYOK MEGTEREMTÉSE ÉS KIÉPÍTÉSE MAGYARORSZÁGON

32. A demokratikus rendszer kiépítése
33. Az új magyar demokrácia működése
34. A piacgazdaság kiépítése – magánosítás, kárpótlás
35. A társadalmi viszonyok alakulása
36. Külpolitika, hazánk a Kárpát-medencében
37. Magyarország nemzetiségei és a határon túli magyarok 1990 után
38. Oktatás, kultúra, művelődés

Fogalmak: migráció, foglalkozási szerkezet, agglomeráció, diszkrimináció, szegregáció, integráció.

Személyek: Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc.

Topográfia: a határon túli magyarlakta területek.

Kronológia: 1999 (Magyarország a NATO tagjává válik), 2004 Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz).

VII. TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

39. Társadalmi sokszínűség
40. A szegénység
41. Előítélet és diszkrimináció
42. A demokrácia
43. Nemzet és állam
44. A mai magyar demokrácia

Fogalmak:

Szubkultúra, kortárs csoport, helyi társadalom, civil társadalom, kisebbség, többség, identitás, hátrányos helyzet, felelősségvállalás, szolidaritás, önkéntesség

Állampolgári jog, állampolgári kötelesség, politikai intézményrendszer, választás, választási rendszer, unió, országgyűlés, helyhatóság, politikai részvétel, közvetett demokrácia, közvetlen demokrácia.

VIII. A GAZDASÁG, A PÉNZ ÉS A MUNKA VILÁGA

45. A piac

46. A vállalkozások

47. A pénzpiac

48. Az állam gazdasági szerepe

49. Az államháztartás és a monetáris politika

50. A munkaerőpiac

51. Oktatás és képzettség

52. A munkaviszony

Fogalmak:

Költségvetés, adó, járulék, vállalkozás, személyi jövedelemadó, áfa, juttatások, társadalombiztosítás, nyugdíjjárulék, költségvetési intézmény, költségvetési egyenleg, deficit, pénzpiac, monetáris politika, jegybank, bankrendszer, kereskedelmi bank, megtakarítás, forrás, tőzsde, értékpapír, rt, kft, kkt, bt, egyéni vállalkozás, szövetkezet, korlátlan felelősség, korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, biztosító társaság, lízingtársaságok, pénzügyi közvetítő rendszer.

Állás, adó, biztosítás, szerződés, munkaerőpiac, munkaadó, munkavállaló, foglalkoztatás, munkaviszony, önéletrajz, motivációs levél, munkajog, munkaszerződés, munkaidő, munkabér, adózás, adóbevallás, személyi jövedelemadó, egészségbiztosítás, társadalombiztosítás, munkanélküliség, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás.

Érettségi követelmény (középszint)-

<p>A jelenkor (1945-től napjainkig)</p>	<p><i>A kétpólusú világ kialakulása</i> <i>A „harmadik világ”</i> <i>A kétpólusú világrend megszűnése</i> <i>Az európai integráció</i> <i>A globális világ sajátosságai</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A keleti és a nyugati blokk főbb gazdasági, társadalmi jellemzői, a hidegháborús szembenállás jellemzői. • Az ENSZ létrejötte, működése. • A kétpólusú világrend megszűnése; a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése, Németország újraegyesítése • Az Európai Unió alapelvei, intézményei és működése • A globális világ ellentmondásai
<p>Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig</p>	<p><i>A kommunista diktatúra kiépítése és a Rákosi-korszak</i> <i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i> <i>A Kádár-korszak</i> <i>A rendszerváltozás és a piacgazdaságra való áttérés</i> <i>Demográfiai folyamatok és a határon túli magyarság</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az egypárti diktatúra működése, a gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korszakban • Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei; a megtorlás • A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok • A rendszerváltozás főbb eseményei • A piacgazdaságra való áttérés és következményei • A határon túli magyarság 1945-től
<p>Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek</p>	<p><i>Társadalmi tagozódás és felelősségvállalás.</i> <i>Az aktív és felelős állampolgárság alapjai</i> <i>Alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak, folyamatok.</i> <i>A munkaviszonyhoz kapcsolódó ismeretek</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői napjainkban • A szociális ellátórendszer fő elemei • Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása, az állampolgári jogok, kötelességek. • A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény). A választási rendszer fő elemei. • A háztartás pénzügyei (adók, járulékok, pénzkezelési technikák, banki ügyletek). • A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése.